

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Per e-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

Lange Voorhout 9
2514 EA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.nationaalrapporteur.nl

Onze referentie
14129

Datum 1 juni 2026
Betreft Input commissiedebat arbeidsmigratie van 3 juni 2026

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en
Werkgelegenheid,

Op woensdag 3 juni komt uw commissie bijeen voor het commissiedebat
Arbeidsmigratie. Als Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld
tegen Kinderen geef ik u hierbij graag enkele punten ter overweging mee.

Als Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen heb
ik de onafhankelijke wettelijke taak om onderzoek te doen naar de aard, omvang
en aanpak van mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Op basis
hiervan adviseer ik de Nederlandse regering over de voorkoming en bestrijding
van beide fenomenen en over de toegang tot hulp en bescherming van
slachtoffers.

Het belang van het voorkomen van arbeidsuitbuiting

In Nederland worden jaarlijks naar schatting circa 5.000 mensen slachtoffer van
mensenhandel; per jaar worden daarvan bijna 1.000 als mogelijk slachtoffer
gemeld. Mensenhandel omvat onder meer seksuele, criminele en
arbeidsuitbuiting. Een groot deel van de gemelde slachtoffers (38%) is slachtoffer
van arbeidsuitbuiting. Arbeidsuitbuiting vormt een ernstige inbreuk op iemands
persoonlijke vrijheid, waardigheid en integriteit. Het is een mensonterende vorm
van mensenhandel waarbij daders slachtoffers uitbuiten en ondergeschikt maken
aan een verdienmodel.

Slachtoffers worden soms mishandeld, gehanteerd, gedwongen of bedreigd en
werken onder erbarmelijke omstandigheden, vaak gedurende vele jaren. Zij
krijgen niet of te weinig betaald, maken lange dagen en wonen vaak in slechte
omstandigheden. Dit laat diepe sporen na bij slachtoffers en zij kunnen hier dan
ook langdurig ontwrichtende gevolgen van ervaren.

Kwetsbaarheid van arbeidsmigranten voor arbeidsuitbuiting

Bij arbeidsuitbuiting lopen met name arbeidsmigranten in sectoren met
laagbetaalde, laaggeschoolde en flexibele arbeid een hoog risico. Zij beschikken
vaak over beperkte kennis van de Nederlandse wet- en regelgeving en zijn sterk
afhankelijk van hun werkgever of het uitzendbureau voor bijvoorbeeld huisvesting,
vervoer en verzekeringen. Bijna wekelijks bereiken ons berichten over
misstanden. Arbeidsmigranten worden geconfronteerd met uitblijvende betalingen,
buitensporig lange werkdagen en slechte huisvesting. In de ernstigste gevallen
gaat het om het inhouden van paspoorten, dwang, geweld en opsluiting.

Datum

1 juni 2026

Onze referentie

14129

Gebrek aan urgentie en noodzaak van fundamentele keuzes

Hoewel niet alle misstanden die wekelijks naar voren komen vallen onder de strafrechtelijke definitie van arbeidsuitbuiting, zou de schaal ervan moeten zorgen voor de nodige urgentie.¹ Situaties zoals vorig jaar bij de luxe sportschoolketen Saints & Stars zijn helaas aan de orde van de dag, maar leiden vaak slechts tot kortstondige ophef. Telkens weer blijkt dat economische belangen van bedrijven voorrang krijgen boven het welzijn van arbeidsmigranten en dat er een dubbele moraal bestaat: we accepteren andere maatstaven voor arbeidsmigranten dan voor Nederlandse werknemers.

In sommige sectoren lijken de misstanden structureel van aard. Zolang onze welvaart leunt op deze sectoren en op de inzet van laagbetaalde, kwetsbare arbeidsmigranten en er niet wordt opgetreden tegen misstanden, zullen deze blijven bestaan. Fundamentele keuzes over ons migratiebeleid zijn nodig evenals over welke economische sectoren we in Nederland willen stimuleren. Economische belangen mogen daarbij niet langer de enige leidraad zijn.

Tekortschietende aanpak

Mijn voorgangers en ik hebben herhaaldelijk gewezen op de tekortschietende aanpak van arbeidsuitbuiting in Nederland. Strafrechtelijk, omdat slechts enkele zaken de rechter bereiken. Bestuursrechtelijk, omdat opgelegde boetes door malafide ondernemers worden ingecalculeerd. Zoals de Rekenkamer in 2021 kernachtig stelde: de daders gaan vrijuit, de slachtoffers worden niet geholpen.²

In mijn vorig jaar gepubliceerde onderzoek 'Rijke signalen, wisselende opvolging' brachten we tekortkomingen in de strafrechtelijke aanpak aan het licht. Zo bleek dat de Arbeidsinspectie in de periode 2018–2023 veel binnenkomende signalen onvoldoende verrijkte en vaak niet met mogelijke slachtoffers sprak. Dat kan hebben bijgedragen aan het geringe aantal opsporingsonderzoeken naar arbeidsuitbuiting. Daarom heb ik opgeroepen tot structurele verbetering van de opvolging van signalen bij de Arbeidsinspectie. In de beleidsreactie op het rapport gaf de Arbeidsinspectie aan de aanbeveling serieus te nemen en aan verbeteringen te werken. Ik zal blijvend monitoren of de verbeteringen het beoogde effect hebben. Ik spoor de minister en uw Kamer aan datzelfde te doen.

Gemiste kans bij modernisering strafbaarstelling

Eerder pleitte ik voor een aparte strafbaarstelling van uitbuiting om het strafrechtelijke vangnet voor schrijnende misstanden te verbreden. Het op 10 juni 2025 aangenomen wetsvoorstel modernisering en uitbreiding strafbaarstelling mensenhandel is in deze een gemiste kans. Met deze wet wordt 'ernstige benadeling' als zelfstandig delict strafbaar gesteld, maar er bestaat onduidelijkheid over de afbakening tussen mensenhandel en 'ernstige benadeling'. Het blijft mijn zorg dat zaken van arbeidsuitbuiting in de toekomst mogelijk worden afgedaan onder de bepaling 'ernstige benadeling'. Uw Kamer heeft de regering verzocht deze afbakening nader te verduidelijken en te voorkomen dat gevallen van mensenhandel onder de lichtere strafbepaling vallen.

¹ Voor meer inzicht in de schrijnende omstandigheden van arbeidsmigranten zie ook het proefschrift van Ruben Timmerman (2025) 'Door onzichtbare handen: migratie, uitbuiting en ongelijkheid op de arbeidsmarkt'.

² Algemene Rekenkamer, 2021 (Daders vrijuit, slachtoffers niet geholpen).

In het kader van mijn monitorende taak zal ik de uitwerking en implementatie volgen en uw Kamer hierover informeren.

Datum

1 juni 2026

Onze referentie

14129

Verdergaande maatregelen nodig

Natuurlijk zijn er in de afgelopen jaren ook stappen gezet. Onderdelen van de Roemer-agenda zijn uitgevoerd, de boetes voor misstanden zijn verhoogd, en vanaf 2028 houdt de Arbeidsinspectie toezicht op de Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (WTTA). Desalniettemin vraagt de schaal van de misstanden om meer urgentie en verdergaande maatregelen.

Daarvoor zijn naar mijn oordeel nodig:

- De volledige en onverkorte uitvoering van de Roemer-agenda.
- De introductie van uitzendverboden en het bevorderen van vaste contracten in kwetsbare sectoren naar Duits voorbeeld in de vleesverwerkende industrie.
- Het doorbreken van verdienmodellen gebaseerd op 'pakketaanbiedingen' (werk, huisvesting en zorg in één).
- Het versterken van de beschikbaarheid van passende informatie, hulp, zorg en opvang voor arbeidsmigranten.
- Het inzetten van bestuursrechtelijke bestuursverboden voor malafide uitleners zoals aanbevolen in de Roemer-agenda.

Tot slot

De schaal waarop misstanden plaatsvinden, het uitblijven van structurele maatregelen en het daarmee accepteren van de achtergestelde positie van arbeidsmigranten terwijl we hen tegelijkertijd op grote schaal inzetten om onze economie draaiende te houden, is moeilijk te verenigen met het beeld van Nederland als welvarend land.

Ik verzoek u bovenstaande punten mee te nemen in uw beraadslagingen. Uiteraard ben ik graag bereid mijn punten nader toe te lichten en met u in gesprek te gaan over de aanpak van arbeidsuitbuiting.

Met vriendelijke groet,

Conny Rijken
*Nationaal Rapporteur Mensenhandel en
Seksueel Geweld tegen Kinderen*